

✎ מכתב בבורך מבנים (לט:). בא בהסכמה על מקראות גדולות (תר"ך); ש"ס ארגעלבראנד.

אודיזי 1234567

מתלמידיו: רבי יוסף הלוי אבד"ק ווילאהן בעל הפלאות נדרים.

דברי מספד מרבי בנימין דוד ראבינאוויץ מ"מ דק"ק ווארשא:

הנה גאון האב"ד הוא היה גדול הדור מפורסם, הוא היה יחידי בינינו, הוא היה לנו למחסה ועוז, מה עצמה חדות לבבנו עת על הוקם, אז דברנו בחזון כי להצלחתנו הונף והורם, ונשמח כמוצא הון יקר על אמרותיו, נופת תטופנה שפתיו, אומר ודברים בטוב טעם ונחת, אש אהבת אחיו בתוכם מתלקחת, גדול בתורה (בעיון) שהניח הרבה כתבי שו"ת וחיידושים רבים בגפ"ת, ועמל בתורה (במעשה) ועשה נחת רוח ליוצרו להתלבש במדותיו יתברך, על דרך כי אני ה' עושה חסד קסב.

קסב. אלו דברי ש"ב רבי אברהם זעלנפריינד בספר פני אברהם: ובפרט בגמילת חסדים אשר היה מחזק ידים רפות וברכים כושלות ומסר את נפשו כמה וכמה פעמים בשביל ישראל כאשר ידוע לכל, וכל לב דוי וכל ראש חלי אליו נסה לעזרה וכל מה שהיה ביכלתו בכל מאמצי כוחו לא מנע משום אדם לעזור ולתמכו מי יקום עם מריעים מי יתיצב עם פועלי און וכעת אל מי ננוסה לעזרה, שמעתי שהשרי מלוכה בקרו אותו בחליו בשעת מיתתו וגם אז הי' כל מגמותיו לבקש מהם וגם ביקש מהם שיטיבו עם ישראל בכל מה דאפשר כו'.

ואלו דברי רבי דוב בער קעסטין (בעהמ"ח עשר נטיעות ועוד ספרים) במכה"ע הלבנון: אהבת עמו נגעה בקרבו עד הנפש, בערה על מזבח לבו הטהורה, כאשר ראיתי כי בא אחד מנדכאי עמנו לבקש עזרתו על אודות בנו יקירו, פלגי מים נזלו עיניו ויאמר: מה אעשה לך? מאין אושיעך?

רבי דובערוש מייזלש אבד"ק ווארשא

נולד תקנ"ח בשטעקטשין. ב"ר יצחק אבד"ק קאמניץ ושטעקטשין בעל חוסן ישועות. מלפנים אבד"ק קראקא. משנת תרט"ז אבד"ק ווארשא (על מקומו של רבי חיים דודזאהן). פעל אצל הממשלה גדולות עבור בני ישראל בפולין. חיבר חדושי מהרד"ם על ספר המצות להרמב"ם^{קפ}. נפטר ט"ו אדר תר"ל. בנו: רבי ישראל אבד"ק שעדליץ קסא.

קס. כתב בנו בהקדמה: ואם אמנם יש תחת ידי רובי תורתו על שיטות הש"ס, אשר בם הראה עושר כבוד תורתו ויקר תפארת גדולתו, גם כמה מאות שו"ת אשר השיב לשואלו בדבר ה' זו הלכה, בכל זאת נתתי לזה הספר משפט הבכורה לצאת ראשונה לאור, יען בעיני ראיתי גודל חבתו היתרה אשר הראה לספרו הלזה ושעשועיו עמו יום יום, ובפרט בימיו האחרונים יומם ולילה לא שבת הגות בו בשום שכל ועיון נמרץ והיד כותבת עלי לוח אשר העלה במצודת שכלו הזך, והתאמץ ביתר שאת להשלימו עד תומו, ומפי קדשו שמענו כי נכבד הספר הזה בעיניו וגדול כבודו מאד, ותכל נפשו להדפיסו עודנו בחיים.

קסא. חתן רבי אלכסנדר זוסל הכהן ראפאפורט (ב"ר חיים אבד"ק לבוב מח"ס שו"ת מים חיים). אבד"ק שעדליץ עד תרל"ג. מתרל"ה דיין בקראקא. נמנה על עדת החסידים. נפטר י"ט חשון תרל"ו בן נ"ה שנה. מעריציו בנו ביהכ"נ גדול הנקרא על שמו. עי' עליו בלוחות זכרון (עמ' 119, מצבתו שם); אנשי שם (בראוורמאן, מע' י אות פז).

לאשתו. לא התאוה לכסף, כי יקרה נפשו בעיניו, ולא רצה למוכרה בבגדו בה, ולזה לא רצה ליהנות מכל מעשה בית דין, וכל עבודתו היה רק לתועלת בני עירו, ולא לתועלתו והנאתו כלל, ובפרט שהיה נושא עליו משא הוראות איסור והיתר, גיטין וקידושין, ועצות, ודרשות. הלזה לא יקרא גדול ורב כח. עד שכל המקריים אשר עברו עליו, לא השחו נפשו, ולא השפילו רעיוניו, בל נכזבה תוחלתו כי קרובה ישועתו לבא וצדקתו להגלות, וכמאמר דהמע"ה ה' אורי וישעי ממי אירא, ואמר לישועתך קויתי ה'.

העושר, ידוע שבימי עלומיו ימי העליה זכה לכל חמדת הזמן, הון ועושר בביתו מלא ברכת ה'. במדרש שה"ש על פסוק מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, כד דמיק ר' יוחנן היו בני דורו קורין עליו אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב ר' יוחנן את התורה בזה

וזכה כי כשמש יצא שמו להאיר על הארץ, ועל כן לא לבד לבני עירנו היה סחרו להועילם, כי גם בשמו תרום קרן כל בני ישראל, לזאת מה גאנחו יושבי עירנו, ^{אוצר החכמה} הוא היה צנתם, מה נבוכו כל הערים, הוא היה עזרתם. מרה יזעקו צעירי השנים, מי יגן בעדנו, עמודי ת"ת ידמעו, מי יחזיק בדקנו, נהי ישאו כולם, הה גוע רבינו, וזה נודו לו כל סביביו וכל יודעי שמו אמרו איכה נשבר מטה עוז מקל תפארה (ירמיה מ"ח), נודו לו כל סביביו ר"ל בני עירו אשר היו יושבים סביבו וקבלו ממנו טובות למרבה. וכל יודעי שמו, ר"ל מרחוק. אמרו איכה נשבר מטה עוז, שהיינו נשענים עליו. מקל תפארה, שהיה לנו לתפארת בין שרי הממשלה יר"ה, ישראל אשר כך אתפאר, ועתה במותו נפלה עטרת ראשנו, עטרת צבי וצפירת תפארה היה בדורנו זה.

וכמה אבנים טובות ומרגליות אשר היו קבועות ומשובצות בעטרה זו, אשר כמעט שבע מדות שמנו חכמים [לצדיקים], כולם נתקיימו בו.

הנוי, תוארו מראהו היה כמראה איש אלקים.

הכח, אין הרצון על גבורת גופו כי אם על כח תבונתו, כי היה כוחות נשגבות מוטבעות באדם הגדול הזה, להיטיב מצב אחיו ולהועילם, וחכמתו עמדה לו להושיעם, וזכות אבותיו הק' היא שעמדה לו, להיות נושא חן בעיני השרים מהממשלה יר"ה, למלאות בקשותיו כפעם בפעם, והרבה להשכיל להיטיב לכל דורשיו, והיה כתורן בראש ההר, לנס לכל רבני המדינה, אוהב שלום ורודף שלום, ומשים שלום בין אדם לחבירו, ובין איש

הגאב"ד דק"ק שעדליץ מהור"ר ישראל נ"י. חתניו גבירים אחוזים בצדקה ומעשים טובים. נכדיו היקרים, גבירים, וחריפים ושנונים ומפורסמים תעודה, וכל מדה חמודה, יאר ה' פניו אליהם וישם להם שלום. כל זה היה נמצא בעטרה שנפלה מראשנו, ואיך נתנחם (דוב"ב שפתי ישנים).

במכה"ע הלבנון מסופר עליו עוד בימי חייו:

הוא איזן ותיקן בפה תקנות טובות ומועילות, הרים קרן התורה למעלה ראש, וכבוד ישראל כפורחת עלתה נצה בימיו. הוא יסד בפה ישיבות גדולות להגדיל התורה ולהרבות דורשיה, גם ישים עינו הפקוחה על מצב עם הישראלי השוכן בארצנו בכלל, מצבם המוסרי והגופני.

הוא היה הראשון לעורר לב הממשלה לקרוא דרור לאחב"י אשר לא מילידי עיר ווארשא המה, ממס היומי (טאג צעטיל), ולבטל מכס בשר כשר (פאכט), ולפתוח להם כל רחובות עירנו לגור בתוכה, ולהרחיב גבול שבתם בערים רבים בארצנו.

הוא בחכמתו הרבה ותבונתו העצומה, הציל את עמנו, בהמר ארץ לפני חמשה שנים, לבל ישפך דמינו, כמו לפני שנים שלשים וששה, וכמעט הערה למות נפשו, מזה ומזה, וכנשר סכך באברתו על גוזליו גנון והציל, וה' שומר ישראל שלח מלאכו לפניו וישמרהו כי לא תאונה אליו כל רעה.

הוא השיג רשיום מהממשלה הרוממה יר"ה, כי הרשות נתונה לנו לקבץ כסף פדיום לתת להממשלה תמורת האנשים

יבוזו לו, כי מצינו שר' יוחנן היה עזה אהבתו לתורה, עד שמכר כל נכסיו ללמוד תורה, כמבואר בפסיקתא ר' יוחנן הוה מטייל וסליק מטבריא לצפורי והוה מסתמך על כתפי דר"ח ב"א, מטין חד בי חקל, אמר דין הוה דידי וזבנתיה מבעי לעי באורייתא, וכן בית זיתא ובית כרם, התחיל רחב"א לבכות, אמר ליה חייא ברי קלה בעיניך שמכרתי דבר שניתן לוי"ו ימים, כי בששת ימים נברא הכל, וקניתי דבר שניתן לארבעים יום. רואים אנחנו איך גדלה אהבת ר"י לתורה שמכר כל אשר לו למען יעסוק בתורה, לכן במותו קראו עליו בני דורו אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב ר' יוחנן את התורה בוז יבוזו לו. ככה הגאון המנוח, הכל יודעין שהיה עשיר גדול, והיה שכלו גדול וחריף לעסוק במו"מ, ואך אהבת התורה קנתה לבבו, להשליך כל העסקים אחרי גיוו, ולזאת אבד כל הונו, ובבטחונו בו ית' הורם לרעות בעם, פה ווארשא.

בחכמה, חכמתו ובקיאותו בתוריות ובחיצוניות נודע לכל יודעיו, ומעולם לא הלך מלפניו ריקם האיש אשר דבר עמו, מאיזה לימוד או חידוש או צחות כפי הכנת המקבל.

הכבוד, ידוע כי קיבל הרבה כבוד מישראל ומאדם, כאשר כתוב במכתבי העתות, כי גדול כבודו, ושמעו הלך במדינות.

הזקנה והשיבה, שזכה לחיות יותר משבעים, ולא כהתה עינו ולא נס ליחו, ואשרי ילדותו שלא ביישה זקנותו.

הבנים, בנו הבכור ממלא מקומו בתורה. ומפורסם ביראת ה' טהורה.

מים, אספני אל ביתו פתו אכלתי ויינו
שתייתי גם במשען כסף הושיעני בעת צר
לי, עד הושיבני בין נדיבים, ולא אנכי
הראשון גם לא האחרון אשר ייטיב עמו,
כי ימי חיי הקדיש לטובת ישראל על
הכלל ועל הפרט, כאילו לא נוצר רק
לתועלת זולתו ולא לו.

אשר עלה עליהם הגורל לצאת בצבא,
ובשנה העברה קבץ על ידו יותר משלשים
אלף רובל כסף, ונפדו מעבודת הצבא
מאה וחמשים איש. ובשנה זו עוד הגדיל
לעשות, כי השתדל להשיג והשיג רשיום
מחסדי הממשלה, אשר יוכלו אחינו
להעמיד תחתיהם לעבודת הצבא, אנשים
שאינם יהודים, ועי"ז לא ירב כסף
הפדיון, ויוכלו לפדות עוד יותר משנה
העברה (כי כסף הפדיון מאיש אחד הוא
לערך 400 ר"כ, וכאשר יבקשו אחר
אנשים להעמידם במקומם ימצא להם גם
בפחות מזה), והרבה תקנות טובות וישרות
התקין בדבר הגדול הזה, אשר בו יברך
ישראל, וממנו ראו ועשו כמעט כל רבני
פולין, וזכות הרבים תלוי בו, כי עם ה'
עשה התשועה הגדולה הזאת.

וגם כל פרטי זרע יעקב יעזור וייטיב
עד מקום שידו מגעת, לא יחמול על רפיון
גוו ומיעוט כחו לזקוניו להתיצב לפני
שרים ונכבדים להראות צדקת ישראל
לעיניהם, למען הצל יציל את העשוק.

ואת תופשי התורה יושיע ויעזור בכל
כחו ומאדו, הלומדים העוזבים לפגעי
התבל יפרוש כנפיו יקחם, ישלח להם
עזרתו יספחם לכהונה לרבנות או לדיינות
או למלמדות, כל איש כראוי לו.

וגם רבני ארצינו אם עמודי כסאותם
ירופפו מחמת המחלוקת, אז אך אם אליו
יצעקו, עד מהרה ישלח דברו למנהיגי
העיר, כי ישלימו את רבם וירפאהו. ואם
כבר און המנהיגים לשמוע את דברו, יבא
לפני אדוני הארץ לבקש מאתם חמלה
לחזק בדק הרב ולהרים קרנו בכבוד.

גם אותי הראה אותות חמלה וחנינה
עת בואי לפה באין משען לחם ומשען

ספר

דוב"ב שפתי ישנים

בו יסופר פרי מעלליו ומעשיו הטובים של כבוד
אדמו"ר הריב הגאון המפורסם שלשלת הוויזסן,
מור"ר דובערוש מייזלש זצ"ל.

מסני

בנימין דוד ראבינאוויטש מ"ס וס"ק ווארשא י"א.

ווארשא

בדפוס ר' יצחק גאלדמאן נ"י.

שנת תר"ל לפ"ק

DOWEW SYTSEY JESCHENIM
PRZEMOWA

Na uczczenie pamięci zgasłego **É. p. Baera Meisels,**
Rabina Okręgów Warszawskich,
miana w Synagodze przy ulicy Koźlej
przez
Benjamina Dawida Rabinowicza
Kaznodzieję Okręgów Warszawskich.

WARSZAWA
w Drukarni J. GOLDMANA
1870.

ובעתות המרגוע גם אז לא שכב לבו
כי ישדד שדמת התורה להעלות פניני
הפלפול מתהומותיה להשיב לשואלו דבר
ה' זו הלכה למעשה אשר מרבים רבני כל
הקהלות לשאול ממנו דבר יום ביומו,
זולת במה שנוגע להנהגת קהלתם. לא יתן
שינה לעיניו, ועפעפיו תנומה לא ידעו,

שערי ירושלמי; שערי ירושלים (תרכ"ח); תא
הרצים; תולדות הארץ; תולדת יצחק; תפארת צבי
(תר"ך); תפארת צבי (תרכ"ו); תפארת שלמה;
תשובות הרא"ם.

רבי חנוך העניך הכהן מאלכסנדר

אבד"ק פראשניץ ואדמו"ר מאלכסנדר

הסתופף בצל הרה"ק רבי בונם
מפרשיסחא"; הרה"ק רבי
מענדל מקאצק"; הגה"ק הרי"מ מגור.
מתרכ"ו ממלא מקום הרי"מ מגור. בעל
חשבה לטובה (עה"ת; שו"ת אגרות
וליקוטים). נפטר י"ח אדר שני תר"ל.

אלו דברי בן אחותו:

דודי הרב הגדול והקדוש מו"ה חנוך
העניך הכהן הגדול זצ"ל
מאלכסנדר, שימש בכתר הרבנות בג'
קהילות, אלכסנדר, נאווידוואהר
ופראשניץ, זה חמשה ועשרים שנה, ולעת
זקנתו הסיר מעליו עול הרבנות ואוה
למושב לו בעיר אלכסנדר עיר מגורתו
מאז, ונהרו אליו בית ישראל לאלפים
ולרבבות לשמוע לקח מפיו הקדוש, ועצתו
אמונה במילי דשמיא ובמילי דעלמא
כאשר ישאל איש בדבר אלקים ורכים
השיב מעוון בחכמתו הגדולה וביראתו
הקודמת לחכמתו חכם ורבי מתקרי.

לפאר ולהלל גודל מעלת דודי הה"ק
הנ"ל, ותולדותיו ומעשיו הטובים
ונפלאותיו ומופתיו אשר פעל בקרב הארץ
בתפלתו, יכלה הגליון וקצר המצע
מהשתרע והעט מלכתוב ומי ימלל אף
אחת מני אלף מנפלאותיו ולו דומי
תהלה. כי עצמו מספר. כי ממש רוח

ואך יגיעת בשר ויגיעת נפש כל היום יגע
ויעמול (רבי נחום צבי דיסקין קסג בהאבד"ק
וואלקאוויסק מח"ס לבני בנימן, הלבנון שנה ד').

חידו"ת בשו"ת חדות יעקב תנינא (סי' קכג).
תשובה ממנו בחיי הכהן (עמ' עח). מכתבים
בשערי תפלות וכו' (תר"מ); תולדות יצחק. דברי
הקדמה בחוסן ישועות. תשובות אליו בנפש חי'
(אה"ע סי' מג ועי' שם סי' ל). הספדים עליו
באמרי אש (ח"א עמ' עב); פני אברהם (הספדים
א:); דוב"ב שפתי ישנים; עין המים; איש חיל.
עי' עליו בספר רבי דוב בר מייזלש; ראשוני
הרבנים בורשה. מצבתו בנחלת עולמים (אות קי).

בא בהסכמה על אבן משה; אבני יהושע; אהל
יעקב; אור זרוע; אמרי מהרש"ח; אסיפת זקנים;
אפיקי יהודה (תרכ"ד); אשי ישראל (על תורת
העולה); בית ישראל; בנין יחזקאל; בנין ירושלים;
בריתא דשמואל הקטן; ברכה משולשת; ברכת
אברהם; גרש ירחים; דברי מרדכי; דורות עולמים;
דרכי יוסף; הדעות והמדות; היכלי שן; המשביר;
הסכמות מגאוני הזמן (ש"ס ארגעלבראנד); הפלאה;
הפלאות נדרים; זכר יהוסף; זכרון זאת; חידושי
מהרא"ל; חינוך בית יהודה; טור (תרכ"א); טורי
אבן (תרכ"ב); טיב קידושין; ילקוט שמעוני; כרם
יהושע; לבוש (תר"ך); לקוטי מרדכי; לקוטי
רצב"א; מאור ושמשי; מאורת נתן; מאזניים
למשפט; מדרש רבה (תרי"ג); מדרש רבה (תרכ"ז);
מדרש רות החדש; מנחת הזבח; מקראות גדולות;
משניות (תרכ"א); מדרש רבות; משרת משה;
נדרות פי; נודע בשערים; נשמת חיים (אבות);
נתיבות השלום; סדר רב עמרם גאון; סידור האר"י;
ספר המדות; ספר הנפש; ספרא; עדת יעקב; עולת
חודש; עין הסופר; עפר יעקב; עץ הדעת טוב;
עשר נטיעות; פי' ר"ח (פסחים); פני יהושע
(תרכ"א); צוואה; צדה לדרך; צמח דוד; קב נקי;
קול אומר קרא; קורא הדורות; קטרת סמים; קשות
מיושב; ריטב"א (פסחים תרכ"ד); ריטב"א (גדה);
רמב"ן שבת; רשב"א (מנחות); שבילי תורה
(תרכ"ו); שם הגדולים החדש; שו"ת ריב"ן; שירה
לחיים; שמות בארץ; שמן המור; שער השמים;

קסג. חידו"ת ממנו בברכה לראש על מסכת
הוריות (עמ' כז).

הכירו רוב קדושתו וחכמתו בנגלה ונסתר עד אחרי פטירת הרב הקדוש מגור זי"ע.

ובירח אדר גברו אראלים על המצוקים ונשבה ארון הקודש ויתהלך חנוך את האלקים אור ליום ב' פ' שמיני לסדר הוא אשר דיבר ד' בקרובי אקדש ח"י אדר שני שנת תר"ל לפ"ק ויבכו אותו כל בית ישראל בביתו ובעירו ובכל מקום אבל גדול ליהודים. אבד חסיד מן הארץ ולדורו אבד, חבל על דאבדין ולא משתכחין. הוא אזל למנוחה ואנחנו נשארנו ביגון ואנחה וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהן זכותו יעמוד לנו עד סוף כל הדורות וימליץ טוב בעדינו אמן, דברי בן אחותו הכותב בדמע חנוך משה בן מרים אחותו של אדמו"ר הה"ק הנ"ל זי"ע.

אלו דברי ש"ב רבי מאיר נאמבערג:

וכאשר הייתי אצלו כאשר כבר נתהווה רב דחסידי גור שמח עמי מאד כו', וראשית דבריו היה אלי, ראה נא הדור הזה, תאמין לי אם אני הייתי צעיר לימים (איונגער מאן) לא נסעתי לאיש כמוני, וכאשר השבתי לו אדרבא למי יסעו אם לא לאיש אשר יאמר כן ומאמין בעצמו שהוא כן, אז אמר לי אנא אמינא כי שטיא בחדא מילתא לא סריך [גיטין סח:], ולא יאריך הזמן ויכירו בי ויסעו לדרכם ולא יבאו עוד אצלי כו'.

וקודם שנכנסתי אצלו אף כי היה ביום חול היו שם הרבה אנשים דופקים על הפתח אבל בשום אופן לא הניח לפתוח הדלת לפנייהם לבוא לפניו ורק כאשר אני אמרתי למשמש שלו שיודיע לו כי אני עומד על הפתח מיד פתח הפתח בעצמו וקרא אותי ונכנסתי וסגר בעצמו הדלת

הקודש הופיע בבית מדרשו, וכי נהירין לי' שבילי דרקיע כשבילי דארעא, וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש, ומקצה הארץ ועד קצהו נסעו להיוושע בתפלתו הן ברוחני הן בגשמי והכל יעידו ויגידו כי ממש הריח ביראת ד' וכאשר יגזר כן יקום, כאשר ראינו בעינינו פלאי פלאות מחכמתו הגדולה ורוח ד' דיבר בו וממש כמלאך אלקים צבאות היה כו'.

נח"ח 1234567

ואיך יגע עצמו בתורה ובעבודה זו תפלה כל ימיו, וכל עתותיו קודש לה' המה, ולא נהנה מעוה"ז, פזר נתן לאביונים עד למרבה, תהלותיו ממנו המה ולהלאה, מקצה הארץ ועד קצה הארץ שמעו, הוא הקדוש אשר כל ימיו הסתיר עצמו גם מרבותיו וחבריו ומעולם לא